

י"ב אב, תשפ"ה
6 אוגוסט, 2025

לכבוד
מר יוסי דיין
מנכ"ל משרד האנרגיה

שלום רב,

הנדון: הפסקת קידום מיזמי קידוח והפקת נפט ופצלי שמן
צעד הכרחי לשמירה על הסביבה בישראל תוך קידום משק אנרגיה נקי

אני פונה אליך מתוך דאגה רבה נוכח הצעדים המקודמים, אשר נוגעים לכלל הפעולות הנכללות תחת הפקת מקורות אנרגיה מזהמים ועתירי שטח - פצלי שמן ונפט, בשטחה הקרקעי של מדינת ישראל בכלל, ובנגב ובחבל לכיש בפרט.

נוכח חשיבות הנושא, המשרד להגנת הסביבה מבקש ממך לגבש מדיניות סדורה, ובשלב ראשון, לאמץ החלטה בדבר הפסקה מיידית של פעולות המקדמות מיזמי חיפוש, קידוח והפקה של נפט ופצלי שמן בשטח הקרקעי של המדינה, לכל הפחות עד לגיבושה של מדיניות בנושא. החלטה זו נדרשת בדחיפות, וזאת בהתבסס על הנימוקים שלהלן.

סתירה למדיניות האקלים של ישראל

הפקת נפט ופצלי שמן סותרת את יעדי האקלים של ישראל. בפרט, יוזמות אלו עומדות בניגוד למחויבות הממשלה להפחתת השימוש בדלקים פוסיליים ומעבר הדרגתי למשק דל פחמן המבוסס על אנרגיות מאופסות פליטה. זה המקום להזכיר כי ישראל אף התחייבה לאיפוס נטו של הפליטות עד 2050 ובוודאי שהפקת נפט עומדת בסתירה למדיניות זו.

פגיעה במעמדה ותדמיתה של ישראל כמדינת OECD מפותחת

ישנו חשש ממשי מסיכון ופגיעה מהותית בתדמית ישראל כמדינת OECD אשר התחייבה למדיניות אקלים מתקדמת. אי עמידה בהתחייבויות שעשתה המדינה אל מול מדינות העולם בעניין זה, יעמידו בסימן שאלה את הנכונות של המדינות להתייחס ברצינות להתחייבויות שתעשה המדינה בכל תחום אחר.

נזקים סביבתיים, נופיים והידרולוגיים לעשרות שנים

פעילות קידוחי והפקת נפט ופצלי שמן עלולה לגרום למפגעים סביבתיים בכל אחד משלבי העבודה: החיפוש, הפיתוח, ההפקה והנטישה של הקידוח.

פעילויות אלה מלוות בסיכון גבוה מאוד לזיהומי קרקע לרבות סיכון לפגיעה ארוכת טווח באקוויפרים ומקורות מים, הרס בתי גידול טבעיים ומערכות אקולוגיות. בנוסף למתקנים עצמם, לפעילות קידוח נדרשות תשתיות אשר יגיעו ללב השטח הפתוח ובכך יגרמו להשפעה נרחבת על השטחים הפתוחים מסביב – פגיעה בבתי גידול, קיטוע של רצף השטחים הפתוחים, זיהום אור, התבססות מינים פולשים ועוד. הפקה בקנה מידה מסחרי תתפרס על שטח משמעותי שכולל את שטחי הקידוח ומתקניו, שטחי היערכות ודרכי גישה, שעלולה להוביל לפגיעה משמעותית בשטחים הפתוחים.



במדינה קטנה וצפופה כישׂראל, עם תחרות גדולה על משאב הקרקע המוגבל ולחצי פיתוח על כל דונם, חובה לבחון בכובד ראש כל שימוש אשר אינו נחוץ בהכרח ובנוסף בעל פוטנציאל משמעותי לפגוע בקרקעות המדינה, בסביבה ובציבור.

למיזמים מסוג שכזה, פוטנציאל להשפעה נופית נרחבת. מדובר בפעילות שלקיומה נדרשת הפרה מוחלטת של שטח כאשר מדובר בכריית פצלי שמן, או הקמת מתקנים בולטים בנוף במקרה של קידוח נפט, ואשר יחד עם תשתיות ומתקנים נלווים יהוו הפרה של השטח בלב השטחים הפתוחים והחקלאיים. כל פרויקט שיהפוך למסחרי יהיה בקנה מידה נרחב יחסית ויסכן בפגיעה משמעותית את הנוף הפתוח ושטחים חקלאיים, ועלול לפגוע בפוטנציאל פיתוח תיירותי ואחר של שטחים אלו.

פגיעה בריאותית

הפקת נפט ופצלי שמן מלווה בפוטנציאל- שלא אחת גם ממומש- ליצירת זיהומי קרקע, מים ואוויר, אשר גורמים להחמרת מחלות נשימתיות, סיכון בריאותי ישיר לתושבים, סיכון מקורות מי שתיה וחשיפה לחומרים מסרטנים. זאת תוך השתת עלויות עקיפות וישירות על מערכות הבריאות, ופגיעה באיכות החיים של תושבי הסביבה בה מבוצעים מיזמים אלו.

ניגוד עניינים אסטרטגי

מיזמים מסוג כזה של חיפוש להפקת נפט, סותרים את מפת הדרכים של משרד האנרגיה למשק אנרגיה מאופס פליטות עד 2050. מדובר במהלך הסותר באופן מוחלט את חתימתה של ישראל על הסכמי פריז ואת מחויבותה להפחתת פליטות.

סיכום

בהתחשב במכלול השיקולים האמורים והתאמתם למדיניות האנרגיה המתקדמת של ישראל, המתחשבת במשבר האקלים והמאמצים הגלובליים להפחתתו, המשרד להגנת הסביבה מביע התנגדות נחרצת לקידום פעילות שמטרתה הפקת נפט ופצלי שמן משטחי קרקע. המשרד דורש לבצע סקר אסטרטגי סביבתי, מעמיק מקיף ויסודי של הנושא והשלכותיו הסביבתיות-כלכליות, בטרם קבלת החלטות אופרטיביות כלשהן בנושא, וכן לעצור הליכים חדשים ולהקפיא הליכים קיימים, עד לגיבוש מדיניות עדכנית על ידי הממשלה, בהתאם לממצאי סקר כזה. יש לזכור כי המדינה הצפופה ביותר ב-OECD- זקוקה למדיניות קרקעית ואנרגטית עדכנית, שאינה נשענת על דלקים מזהמים. נדגיש כי התייחסותנו היא עקרונית ובהיבטים אסטרטגיים משקיים, ולא בהיבטים תכנוניים פרטניים והשפעותיו הספציפיות של פרויקט כזה או אחר.

בברכה,

רמי רוזן
מנכ"ל

העתק:

גבי עידית סילמן – השרה להגנת הסביבה
מר רני עמיר - סמנכ"ל בכיר למשאבי טבע, תכנון וחוסן אקלימי
מר אמיר זלצברג – מנהל מחוז דרום
מר שוני גולדברגר – מנהל מחוז ירושלים